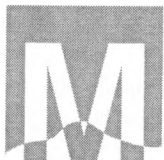

USUSRET BUDUĆNOSTI

ax Hebdüch razmatra načine na koje Europska zajednica i druge europske organizacije utječu na muzeje i dokazuje da muzejska zajednica može - i mora - utjecati na razvoj događaja.

Čitava Europa - a ne samo Europska zajednica (EZ) - ulazi u vrijeme velikih promjena u strukturi korporacija, vlasti i financijskih izvora. Neke od tih promjena su dobrodošle: muzeji u srednjoj i istočnoj Europi više neće morati služiti interesima određene političke filozofije i sistema. Neke bi promjene mogle biti manje povoljne: reformiranje ekonomije i potreba za odgovarajućim socijalnim službama mogle bi imati prioritet pred muzejima pri podjeli oskudnih financijskih sredstava. Sadašnje stanje opterećeno je problemima: slom prijašnjih država, ponovno ožvljenje nacionalizma u njegovu najgorem, često fašističkom obliku, golemi problemi restrukturiranja privreda istočnih zemalja, problemi s mehanizmom tečajne liste, te napuštanje internacionalizma, koji je jedna od vizija osnivača EZ-a. Sporazum u Maastrichtu, stvoren da bi utro putove prema monetarnoj i političkoj uniji, sukobljava se s ozbiljnim problemima. Ali EZ još postoji i posljedice dosadašnjeg razvitka i dalje će utjecati na sve nas, čak i ako ne možemo odobravati pravac budućeg razvoja. Rok 1. siječnja 1993. godine bit će početak nove ere bez granica za 12 postojećih članica EZ-a.

EZ i muzeji

Sistemi Europske zajednice utječu na četiri načina na muzeje unutar europskog prostora koji predstavlja 12 država članica. Prvo, postoji rastući sistem zakonodavstva Zajednice, koje se odražava u propisima i uredbama EZ-a koji se automatski primjenjuju u svakoj zemlji članici. Područja na koje utječe zakonodavstvo EZ-a ograničena su sadržajem sporazuma, koji su vladajući instrumenti za sve što EZ čini. Drugo, postoje opći programi direktnih intervencija pomoću dotacija iz strukturalnih fondova. To su Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Socijalni fond (ESF) i Poljoprivredni fond (EAGGF). Dotacije za velike projekte koji su sačinjeni u cilju poticanja razvoja i uklanjanja ekonomskog nesklada u Europskoj zajednici mogu imati kulturnu dimenziju; razni britanski muzeji u područjima razvoja imali su koristi od takvih dotacija - kao na primjer, Beamish (vidi *Museums Journal* od listopada 1992., str 9.). Kao treće, brojni specifični programi usmjereni su, na primjer, prema razvoju novih tehnologija ili obrazovanju i stručnom usavršavanju. Esprit, program za istraživanje i razvoj u području informatičke tehnologije, primjer je za prvu kategoriju. Erasmus, program razmjene u višem obrazovanju, spada u drugu kategoriju. Na kraju, postoje specifični programi i smjerovi djelovanja koji se odnose na kulturna pitanja, pa tako i na muzeje, ali njihovi su budžeti maleni u usporedbi s velikim fondovima. Sporazum u Maastrichtu pospešuje razvoj Europske zajednice prema daljnjim fazama financijske i političke unije. On sadrži i klauzulu koja se odnosi na kulturni razvoj i tako ozakonjuje angažiranje komisije u području umjetnosti, što do tada nije bilo prisutno (*Museums Journal* od ožujka 1992., str. 4.). Ali Maastrichtski sporazum još nije ratificiran i naše daljnje izlaganje odražava stanje koje je uslijedilo nakon Povelje o ujedinjenoj Europi iz 1987.

Smanjenje carinskih formalnosti

Lakše kretanje ljudi i robe, kao i značajno smanjenje carinske dokumentacije, što je uslijedilo nakon uklanjanja trgovinskih granica potkraj 1992. godine, trebalo bi poboljšati kolanje mnogih izložaba i predmeta namijenjenih izložbama. Međutim, državljani Ujedinjenoga Kraljevstva još moraju pribavljati dozvole za izvoz predmeta koji potpadaju pod uredbu o izvozu umjetničkih djela, jer je zaštita nacionalnog blaga još uvijek stvar nacionalnih vlada (vidi dolje).

Zanimanja i stručne kvalifikacije

EZ je 1990. usvojila prvu generalnu uredbu kojom se omogućuje djelatnicima mnogih zanimanja obavljanje posla u bilo kojoj zemlji članici. Uredba je stupila na snagu 4. siječnja 1991. godine i može se primijeniti na bilo koje zanimanje koje je regulirano državnim propisima, a za koje se zahtijeva trogodišnje školovanje na sveučilištu ili tome odgovarajuća razina obrazovanja.

Ova uredba ne utječe na muzeološko obrazovanje u Ujedinjenom Kraljevstvu, jer ono nije regulirano državnim propisima (unatoč tome što se Institut za muzeološko usavršavanje financira iz vladina budžeta), i zato što nema ovlaštenog profesionalnog udruženja muzejskih radnika. Druga generalna uredba, koja je još u obliku nacрта, odnosit će se na zanimanja koja zahtijevaju kraće školovanje i možda će imati širi spektar od prve, te će se tako možda moći primijeniti i na muzeološko obrazovanje.

Okoliš

Povelja o ujedinjenoj Europi daje veće mogućnosti angažiranja EZ-a u problemima okoliša. Politika EZ-a je da sačuva, zaštiti i poboljša kvalitetu okoliša, da zaštiti zdravlje i podupire razborito iskorištavanje prirodnih izvora. Vlada princip da zagađivač plaća. Poroz za očuvanje okoliša, koji je jedan od oblika tog principa, već je uveden u Veliku Britaniju, premda ne bez izvjesne kontroverzije između Whitehalla i Bruxellesa u pogledu nekih nedavnih razvojnih planova. Muzeji se nekada za odgovorajuće honorare angažiraju u procesu pripreme razreza takvih porozca.

Zaštita nacionalnog blaga (kulturnih dobara)

Sporazum u Maastrichtu ne utječe na ovo područje, bar ne izravno, što Komisiji otežava djelovanje u tom smjeru. Članak 36. Sporazuma u Rimu izričito dopušta zemljama članicama da zabranjuju ili ograničavaju uvoz, izvoz i tranzit dobara u cilju zaštite nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti. Svaka članica EZ-a ima drugačije zakone i propise, a u Europi bez granica svaka će pojedina vlada imati velikih poteškoća kod njihove primjene.

Međutim, na zahtjev Savjeta, Komisija je izradila nacrt prijedloga propisa kojima bi se regulirao izvoz kulturnih dobara i uredbu o povratu kulturnih predmeta koji su nezakonito preneseni s teritorija jedne zemlje članice na teritorij druge zemlje članice EZ-a. Uredba će omogućiti svakoj zemlji članici da nastavi provoditi svoj vlastiti sistem zaštite nacionalnog blaga, ali će vlade istodobno morati primjenjivati i novi sistem dozvola za izvoz u zemlje izvan EZ-a. Prema toj kontroverznoj uredbi, sve će zemlje članice morati donijeti zakone koji će omogućiti da

se predmeti koji su nezakonito preneseni iz jedne zemlje članice EZ-a u drugu vrate nakon pokretanja zahtjeva.

U međuvremenu će pogranične kontrole morati biti ukinute 31. prosinca 1992., i tako će postojeći britanski sistem zaštite biti još teže primjenjivati nego do sada, posebno u slučaju malih predmeta kao što su portreti, kostimi, fotografije i arheološki materijal.

Pitanja kulture

U ovom su trenutku pitanja kulture tehnički isključena iz ovlasti institucija Europske zajednice, premda to ne sprečava našega vlastitog ministra za nacionalnu baštinu da predsjedava ministarskom savjetu. Ta pitanja ostaju u isključivoj nadležnosti svake pojedine zemlje članice. Do sada je takvo stanje ometalo Savjet i Komisiju u razvijanju kulturne politike. Zapravo su i one mjere, koje su poduzete, bile dijelom posljedica utjecaja i ograničenih financijskih mogućnosti Europskog parlamenta. Isto tako, u mnogim zemljama pitanja kulture nisu u djelokrugu vlade. Njemačka, Belgija i do neke mjere Britanija i Španjolska vode kulturnu politiku na nižim razinama vlasti. Ova činjenica također prilično otežava efikasan rad Zajednice.

Politika Zajednice je usredotočena na one oblike kulture koji bi se mogli nazvati društvenima i ekonomskim. Tijekom 1977. godine Komisija je počela razmatrati pitanja kao što su slobodno kolanje kulturnih dobara, mjere protiv krađe, usavršavanje umjetnika, autorska prava itd. Unatoč podršci Europskog parlamenta, učinjen je veoma malen napredak, a budžet je također ostao malen. Novi aspekt u kulturnoj politici otvoren je 1982. godine, uvođenjem termina "kulturni djelatnici". Tada je prvi put bilo formalno moguće dobiti budžet u iznosu od jednog milijuna funti za potporu usavršavanja mladih kulturnih djelatnika i za subvencioniranje "manifestations culturelles".

Ministri kulture 12 zemalja konačno su održali prvi sastanak 1984. godine. De facto, ako ne i de jure, EZ je ušla u poslove kulture. Godine 1987. Komisija je započela oblikovanje svoje politike dokumentom koji je uputila Savjetu i Europskom parlamentu, a koji se zvao "Novi polje za kulturu" (Museums Journal od svibnja 1990., str. 36.). Unutar okvira politike koji su određeni tim dokumentom i uredba Savjeta kulturna akcija, Direkcija C1 Generalne direkcije 10 Europske zajednice (DGX/C1) poduzela je određen broj korisnih inicijativa. Među aktivnostima koje imaju utjecaja na muzeje je zaštita arhitektonskog naslijeđa.

Zaštita arhitektonskog naslijeđa

Godišnje subvencije dodjeljuju se vodećim projektima za konzervaciju građevinskog naslijeđa. Te se subvencije daju za projekte na zadane teme: tema za 1992. godinu bili su javni prostori i spomenici u gradovima i selima. Subvencije se također dodjeljuju u svrhu restauriranja značajnih građevina; najnoviji je primjer Coimbra u Portugalu. Stipendije za stručno usavršavanje daju se određenom broju sveučilišta i institucija, što uključuje i Međunarodni centar za očuvanje i restauraciju kulturnih dobara (ICCROM).

Simboličke akcije

Od njih bi muzeji trebali imati nekih indirektnih koristi. Program Europski grad kulture pomogao je Glasgowu 1990. godine, premda

subvencija koju je dodijelio EZ nije bila velika. Program Europskih mjeseci kulture ustanovljen je da bi se pomoglo siromašnijim europskim zemljama. Krakov je bio grad izabran za održavanje Mjeseca kulture u 1992. godini. Također je ustanovljen određen broj europskih nagrada za književnost, arhitekturu i prevodjenje.

Unapređenje pristupačnosti kulture javnosti

Glavni program je natjecanje pod nazivom Kaleidoskop. Gotovo svaka organizacija može se natjecati za subvenciju namijenjenu kulturnom događaju koji ima europsko značenje i u čiju su organizaciju uključene najmanje tri zemlje. Na natječaj je predan 691 projekt, a za 1991. godinu odabrana su 92 projekta. Ukupna vrijednost dodijeljenih financijskih sredstava bila je 1,5 milijun eua (oko 2 milijuna funti). Projekti muzejskog značaja koji su odabrani za 1991. godinu uključivali su izložbe prethistorijskog slikarstva u Torinu i izložbu Novog pogleda u Umjetničkoj galeriji grada Manchestera (vidi Museums Journal od studenoga 1992., str. 32.).

Audiovizualni mediji i izdavaštvo

Prioritetni programi tiču se muzeja samo posredno.

Pokroviteljstvo

Mnogo je značajnije za muzeje utemeljenje CEREC, Europskog sekretarijata za sponzoriranje, kojim od ožujka 1991. godine upravljaju uredi ABSA (Udruženja za godospodarsko pokroviteljstvo umjetnosti).

Stručno usavršavanje

Premda Savjet ima razumijevanja za potrebe za većim stručnim usavršavanjem djelatnika u kulturnom sektoru, za sada je učinjeno veoma malo, osim u sektoru arhitektonskog naslijeđa.

Utjecaj na razvoj

DGX/1 radi na planovima za nove akcije koje se nada realizirati nakon ispunjenja prvoga petogodišnjeg plana i očekivanog uvođenja nove odredbe o kulturi u sporazum iz Maastrichta. Neke od ideja za te planove razmatrao je Komitet kulturnih konzultanata i neke druge nevladine savjetodavne grupe; vlade komuniciraju svojim posebnim kanalima.

Glavne komponente u radu Kulturne akcije uključuju takozvane horizontalne inicijative unutar same Komisije. One su ustanovljene kako bi se osigurala kulturna dimenzija u radu i programima svih generalnih direkcija. Vertikalne inicijative su specifični programi za DGX koji će se nadograđivati na neke stvari koje smo već prethodno opisali. Novi razvitak o kojemu se upravo raspravlja je briga o pokretnoj kulturnoj baštini, kako u muzejima tako i u privatnom vlasništvu. Taj novi dnevni red trebao bi biti odobren na sastanku Savjeta u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Kao muzejska zajednica u EZ-u moramo naći načina da utječemo na razvoj tih događaja. Nasuprot dogovorima među vladama, koji su tajnoviti, svi procesi izrade novih zakona ili programa u institucijama Zajednice su spori, zahtijevaju široka savjetovanja, i prilično su javni. Ali

ako se prekasno pokušate uključiti u taj proces, malo je izgleda da ćete uspjeti utjecati na rezultate. Stoga je veoma važno u svakom od glavnih stadija u razvoju bilo koje politike ili donošenja zakona utjecati na povjerenike i njihove službenike, članove Europskog parlamenta koji se zanimaju za kulturna pitanja, kao i na nacionalne vlade predstavljene u Savjetu. U tom smislu je pothvat Muzejskog udruženja da uskladi djelovanje s drugim nacionalnim udruženjima u EZ-u veoma dobrodošao korak.

Unatoč poteškoćama oko Maastrichta, uloga EZ-a će ubuduće sve više rasti: moramo na nju utjecati. Pri tome ne smijemo zaboraviti da ne postoji sveeuropska kultura specifična za svih 12 zemalja članica. Također ne smijemo zaboraviti činjenicu da su nacionalne vlade u Europi u ovom stoljeću zloupotrebljavale upravljanje kulturom u političke svrhe i moramo se tome odupirati, kako na nacionalnoj, tako i na nadnacionalnoj razini. Supsidijarnost je veoma važan princip u pitanjima kulture i Komisija se ne bi smjela odviše izravno umiješati u odredbe koje se tiču kulture. No mogla bi pomoći u stvaranju okvira koji bi pogodovali procvatu kulture, a s njom i muzeja.

Preporučujemo sljedeću literaturu:

R. Fisher: "Who does what in Europe?", Arts Council of Great Britain, 1992. Najbolji vodič kroz kulturni sektor.

S. Budd i A. Jones: "The European Community: a guide to the maze", četvrto izdanje, Kogan Page, London, 1991. Koristan opći pregled.

ICTU/Coventry Polytechnic: "The Europe 1992 Directory: A research and information guide", drugo izdanje, HMSO 1990.

Max Hebditch je direktor Londonskog muzeja i član DGX/IC komiteta za konzultacije o kulturnim pitanjima (Komitet kulturna akcija) EZ-a.

Strukture Europske zajednice

Postoje tri zajednice koje su regulirane trima sporazumima: Uglen i čelik, Ekonomska zajednica (Sporazum u Rimu, potpisan 25. ožujka 1957.) i Atomska energija. Velika Britanija im se naknadno pridružila 1973., tako da Zajednica sada ima 12 članova.

Sva tri sporazuma su dopunjena Poveljom o ujedinjenoj Europi, koja je stupila na snagu 1. srpnja 1987. Ona sadrži značajne odredbe: odredbu o glasovanju kvalificirane većine u procesu odlučivanja o mnogim pitanjima, odredbe koje daju značajniju ulogu Europskom parlamentu i odredbu o odstranjanju svih zapreka trgovini do 31. prosinca 1992.

Članice Europske zajednice mogu djelovati na nivou pojedinih vlada, kao u slučaju Dogovora o sigurnosti u Treviju, ili kroz institucije Zajednice: Savjet zajednice, koji se sastoji od ministara odgovarajućih resora svake pojedine vlade, Komisiju i Parlament (vidi Museums Journal od svibnja 1990., str. 35.). Tako je zajednički stvoren sistem nadržavnog zakonodavstva i vladavine pomoću instrumenata propisa i uredaba, premda se podržava princip supsidijarnosti, što znači da pitanja valja rješavati na lokalnoj razini gdje god je to moguće.

Propisi i uredbe

Propisi, koje je jednom usvojio Savjet, imaju snagu zakona u svim zemljama članicama. Uredbe obavezuju sve zemlje članice da donesu državno zakonodavstvo koje odgovara ciljevima uredaba. Oblik zakonodavstva kojim treba izvršiti uredbu može se razlikovati od zemlje do zemlje, pod uvjetom da je ispunjena namjera uredbu.

Kultura u Europskoj zajednici

Savjet koji se bavi pitanjima kulture i kulturnog naslijeđa sastavljen je od ministara kulture svih zemalja članica. Međutim, komisija mora konzultirati Europski parlament kao i svaku pojedinu zemlju članicu prije nego što donese odluke.

Komisija koja se prvenstveno bavi poslovima kulture podijeljena je na Generalnu

direkciju X (za audiovizualne medije, informaciju, komunikacije i kulturu). Vodeće ličnosti Direkcije su: povjerenik, Jean Dondelinger; generalni direktor, Colette Flesch; direktor Direkcije C: Kultura (komunikacije i Europa naroda), Marco Piccarolo; i pročelnik Kulturne jedinice (DGX/C1), Enrica Varese.

Širi europski okviri

Uz Europsku zajednicu postoje još i dva glavna europska okvira:

Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji (CSCE)

Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji izrasla je iz Helsinških sporazuma koji se odnose na takva pitanja kao što su ljudska prava. Ujedinjuje istočnu i zapadnu Europu (uključujući i SAD i Kanadu) u izvršavanju zajedničkih ciljeva i osigurava okvir unutar kojega se provodi demokratizacija u srednjoj i istočnoj Europi, premda nije uspjela spriječiti nesreću u zemljama bivše Jugoslavije.

U posljednje vrijeme CSCE je raspravljala i o pitanjima kulture. Na sastanku u Poljskoj, u lipnju 1991., 34 vlade su donijele dokument koji se bavio širokim spektrom pitanja kulture. Dokument je povezan s pitanjima zaštite okoliša i s pitanjima krajolika u kojima može uspjevati kultura, a u cijelosti je prenesen u Novostima br. 17. od 1991. Međunarodnog centra za izučavanje očuvanja i restauracije kulturnih dobara (ICCRUM).

Dokument sadrži veći broj klauzula koje se odnose na muzeje, kao na primjer: potpuno i kontinuirano dokumentiranje lokaliteta, struktura, kulturnih krajolika, predmeta i kulturnih sistema, uključujući historijske, religiozne i kulturne spomenike, onakvih kakvi su danas, jedan je od najznačajnijih doprinosa kulturnom naslijeđu koje možemo ostaviti budućim generacijama;

imajući na umu doprinos prirodoslovlja našem razumijevanju svijeta, onakvog kakav je danas, kao i njegova razvoja u budućnosti, zemlje članice će nastojati očuvati spomenike prirodnog naslijeđa i prirodoslovne zbirke.

Ovaj dokument je vrijedan podsjetnik vladama, premda je za sada gotovo sigurno zasjenjen sadašnjom krizom na Balkanu. Međutim, on ne donosi muzejima nekih neposrednih praktičnih ili financijskih dobiti.

Europski savjet

Već odavna je ustaljen, a njegovi programi uključuju međudržavne konferencije, europske izložbe i Muzejsku nagradu Europskog savjeta, a u posljednje vrijeme sve više angažira prijašnje komunističke zemlje. Premda njegov utjecaj na pitanja kulture ne valja podcijeniti, Savjet nije tijelo od tolikog značenja kao što je to Europska zajednica.

Europski se savjet bavi zakonodavstvom koje se tiče pitanja kulture, obrazovanja itd. Također naručuje studije o konzervaciji i zaštiti kulturnog naslijeđa. Donesene su brojne rezolucije; najnovija od onih koje se tiču muzeja poziva na zaštitu arheoloških lokaliteta u procesu izgradnje, kao i na zaštitu seoske arhitekture (obje rezolucije su donesene 1989. godine).

Konvencije Europskog savjeta imaju veću snagu nego rezolucije, jer njih potpisuju vlade. Na svijet muzeja odnose se sljedeće konvencije:

Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine (donesena 1973., revidirana 1992. godine, ali izmjene još nisu u potpunosti ratificirane),

Prekršaji u odnosu na kulturna dobra (1985.),

Arhitektonsko naslijeđe (1985.).

Europski adresar

Vodič kroz europski labirint

Europska komisija

Daljnje informacije o Europskoj komisiji mogu se dobiti od ureda Komisije Europske zajednice na adresi:

8 Storey's Gate, London SW1P 3AT.

Tel: 071-973 1992

4 Cathedral Road, Cardiff CF1 9SG.

Tel: 0222 371631

9 Alva Street, Edinburgh EH2 4PH.

Tel: 031-225 2058

Windsor House, 9/15 Bedford Street,
Belfast BT2 7EG

Tel: (0232) 240708

Directorate General X: Audiovisual, information, communication and culture, 75

Rue de la Loi,

1049 Brussels, Belgium

Tel: (010 32 2) 299 9419

Maastrichtski sporazum

Puni naslov: Sporazum o Europskoj uniji "Maastrichtski sporazum" (Komisija europskih zajednica), (Potpisan u ponedjeljak, 7. veljače 1992. godine), ISBN 928 240 9597. Kopije se mogu dobiti od HMSO, PO Box 276, London SW8 5DT ili u knjižarama.

Prethodne sporazume objavio je ured Europske zajednice za službena priopćenja u Luxemburgu i mogu se dobiti kod HMSO.

Europski savjet

Kontakt: Ured za UK, Europski savjet,
18 Rue Gottfried, 67000 Strasbourg, France

Tel: (010 33 883) 50 07 80 79

Potpore:

Kaleidoskop

Glavna joj je svrha racionalizacija financijske potpore koju Europska zajednica daje kulturi. Dodjeljuje se za događanja u kojima sudjeluju najmanje tri europske zemlje. Također daje potpore za putovanje i stručno usavršavanje kreativnih i reproduktivnih umjetnika (npr. za održavanje umjetničkih radionica i seminara namijenjenih stručnom usavršavanju); kao i subvencije namijenjene pospješivanju kulturne suradnje kroz mreže. Stipendije za umjetnike/izvođače i paušalni iznosi subvencija za organizatore događanja (maksimalno 5.000 eku po sudioniku i 10.000 Ecu po događanju) za kulturna događanja u područjima: kulturnog naslijeđa, književnosti, audiovizualnih medija, vizualnih umjetnosti, kazališta, plesa, glazbe, pokroviteljstva umjetnosti, upravljanja u polju umjetnosti, kulture i ekonomije, te infrastrukture (u što su izričito uključeni muzeji). Maksimalni doprinos je 30 posto ukupnih troškova do maksimalnog iznosa od 50.000 eku. Prioritetno područje za 1998. godinu je kazalište. Zaključni datum natječaja za sljedeću godinu je 31. prosinac. Postavljaju se mnoga ograničenja i uvjeti.

Kontakt: UK Offices of the Commission of the European Communities, na gore navedenim adresama.

Lingua Euro EZ potpore namijenjene su usavršavanju stranih jezika službenika.

Kontakt: UK Lingua Unit, Scymour Mews, London W1H 9PE

Tel: 071-225 1477

Fax: 071-224 1906

Potpore Muzejsko-galerijske komisije za putovanja dodjeljuju se za troškove studijskih putovanja po europskim muzejima i drugim prikladnim mjestima, te troškove sudjelovanja na konferencijama koje se održavaju u Europi. Subvencije se

dodjeljuju za kotizaciju, putne troškove, smještaj i dnevnice, obično do visine od 50 posto odgovarajućih troškova. Prednost se daje zahtjevima koji imaju izgleda za dodatnu potporu i onima koje postavljaju djelatnici registriranih muzeja. Zahtjevi moraju biti predani najkasnije dva mjeseca unaprijed. MGC zahtijeva potpuni izvještaj nakon putovanja.

Pojednosti se mogu saznati od: Muzejsko-galerijske komisije, 16 Queen Anne's Gate, London SW1H 9AA

Tel: 071-233 4200

Stručno usavršavanje: europska kulturna politika

Razna sveučilišta razvila su programe za studij europske politike. Program studija sadrži:

University of Warwick, Joint School of Theatre Studies: magistarski studij europske kulturne politike i uprave. Studij odgovara onima koji se žele baviti upravom ili žele razvijati upravu u UK ili kontinentalnoj Europi u sljedećim područjima: reproduktivne umjetnosti, organizacije za umjetničke fundacije, snimanje ploča, film i video, radio i televizija, muzeji i galerije, te izdavaštvo. Program obuhvaća teoretski i praktični studij. Studenti se mogu baviti istraživačkim radom u pitanjima politike u navedenim područjima, razvijajući pri tome svoje upravne i rukovoditeljske sposobnosti. Svakom studentu se omogućuje da se bavi svojim specijalističkim interesima u odabranom području kroz svoj glavni projekt.

Redovni studij traje više od jedne godine, a izvanredni više od dvije. Redovni studenti mogu stažirati u nekoj kulturnoj organizaciji, bilo u UK bilo u kontinentalnoj Europi.

Pojednosti se mogu saznati od: Oliver Bennett, Joint School of Theatre Studies, University of Warwick, Coventry CV4 7AL,

Tel: (0203) 523020.

Fundacija Marcel Hicter

Europska diploma za rukovođenje u području kulture, osnovana je 1989. godine u svrhu razvijanja kako teoretskih, tako i praktičnih znanja u području rukovođenja europskim kulturnim organizacijama u pažljivo odabranoj grupi istaknutih mladih profesionalaca i rukovoditelja koji rade u području reproduktivnih umjetnosti, muzeja i galerija, građevina i lokaliteta zaštićenih kao kulturno naslijeđe, knjižnica, te rukovođenja i kulturnog planiranja u kulturnom sektoru. Organiziran i rukovoden od Fundacije Marcela Hicter iz Bruxellesa, Europske zajednice i UNESCO-a, ovaj program nudi između 25 i 30 mjesta godišnje (uz uvjet da odjednom ne sudjeluje više od dva sudionika iz pojedine zemlje) za studij koji traje deset mjeseci i uključuje tri rezidencijalna razdoblja u tri razne europske zemlje u trajanju od otprilike četrnaest dana, te izradu fundamentalnog programa s jasnim međunarodnim dimenzijama, obično iz područja kojim se bavi sudionik ili njegova organizacija. Četvrti jednogodišnji program započeo je u Švedskoj u rujnu 1992. godine, nastavlja se u Engleskoj (City University) i Škotskoj (Heriot-Watt University) u ožujku i travnju 1993., a završit će idućeg ljeta u Grčkoj.

Pojednosti se mogu saznati kod: Jean-Pierre Deru, Director, European Diploma in Cultural Management, Foundation Marcel Hicter, 14 Rue Cornet de Grez, B-1030 Brussels, Belgium.

Fax: 010 32 2 217 6710.

Sveeuropske organizacije

ECCO

Kontakt: Valentine Valsh, UKIC, 37 Upper Addison Gardens, London W14 8 AJ

Europska muzejska mreža

Kontakt: Frank Birckback, Roskilde Museum, Sankt Olsgade 17, DK-4000 Roskilde, Denmark.

CEREC-Europski komitet za privredu, umjetnost i kulturu

Dokument EZ-a, "Novi polet kulturi" i rezolucije Ministarskog savjeta i Europskog parlamenta koje su mu uslijedile, označavaju podršku privrede umjetnosti kao bitan uvjet da bi se stvorila kulturna Europa i kao komplement ekonomskoj i političkoj Europi bez granica. Shodno tome je 1991. godine osnovan CEREC, kao plod udruženih napora Europske komisije, koja mu je priskrbila početna financijska sredstva, i nacionalnih udruženja za potporu umjetnosti koja trenutačno rade u Europi. Cilj mu je da potiče poduzeća da budu pokrovitelji umjetnosti i da služi privrednim i umjetničkim zajednicama kao centralna baza podataka. Također mu je namjera da potiče europske institucije na inicijative u korist potpore privrede umjetnosti.

Jedan od njegovih glavnih ciljeva je izmjena labirinta različitih propisa koji se primjenjuju pri oporezivanju u slučajevima pokroviteljstva umjetnosti i da olakšaju korporacijama podupiranje umjetnosti na čitavom području EZ-a. CEREC je izdao prvi vodič poreznih propisa 17 europskih zemlja koji se odnose na pokrovitelje, u kojemu su objavljene različite porezne olakšice na donacije (u rasponu od 30 posto dedukcije u Španjolskoj do nule u Grčkoj), kao i najpogodniji načini da se postignu porezne olakšice pri podupiranju europske umjetnosti. U vodiču su također objavljene procjene o veličini sredstava uloženi u potporu umjetnosti u raznim zemljama, od 57,2 milijuna funti u UK do 650-700 milijuna franaka (oko 80-85 milijuna funti) u Francuskoj.

CEREC je također naručio istraživački projekt o temi zašto se poduzeća upuštaju u europsko pokroviteljstvo. Rezultat istraživanja je bio zaključak koji ne iznenađuje, to jest da se pokroviteljske akcije poduzimaju manje-više slučajno i na temelju pojedinačnih projekata s glavnim ciljem da bi se postigao ugled "europskog" poduzeća.

Kontakt: Anne Vanhaeverbeke, Secretary General, CEREC, Nutmeg House, 60 Gainsford Street, Buttler's Wharf, London SE1 2NY.
Tel: 071-378 8143. Fax: 071-407 7527.

Europski forum za umjetnost i baštinu

Forum je formiran kao savez organizacija koje se bave praćenjem događaja na europskom nivou i prvi put se sastao u rujnu 1991. godine. Njegove su zadatke: prikupljanje najnovijih informacija o europskoj politici i zakonodavstvu koji su od važnosti za umjetnost i kulturnu baštinu,

stimuliranje širenja takvih informacija u sektorima koji se bave umjetnošću i kulturnom baštinom,

priopćavanje i razmjena ideja u europskoj politici koje se odnose na područja njihova djelovanja i da koordinira aktivnosti usmjerene prema raznim europskim institucijama,

dugoročno djelovanje kao konzultativnog i savjetodavnog tijela svim institucijama EZ-a i drugim zainteresiranim tijelima.

Detaljnije obavijesti mogu se dobiti od: Simon Mudy, National Campaign for the Arts, Francis House, Francis Street, London SW1P 1DE

Tel: 071-828 4448.

Sveeuropske inicijative**Grad kulture**

Zamisao o godišnjem Europskom gradu kulture iznijeli su ministri EZ-a u lipnju 1985. godine. Grad izabire Ministarski savjet EZ-a. Razvila se tradicija da neki grad uvjeri svoju vladu da ga ona nominira na sastanku Savjeta. Unatoč tome pomalo ad hoc procesu selekcije, svaka zemlja članica bit će predstavljena s po jednim gradom do 1996. godine. Solun je izabran za prijestolnicu kulture u 1997. godini, u znak priznanja što je originalna ideja potekla od Grčke. Postoji i prijedlog da se nakon 1996. godine naizmjenice bira između gradova iz zemalja članica EZ-a i gradova iz demokratskih zemalja koje nisu udružene u EZ. Jedna od inicijativa koje je dalo UK za vrijeme svog predsjedničkog mandata jest i prijedlog da se ustanovi formalniji sistem selekcije koji bi imao specifične kriterije. Sljedeći kandidati će vjerojatno biti Prag i Carigrad. Stoga je vjerojatno da će sljedeći britanski grad osvojiti titulu dosta nakon 2000. godine. Što se tiče samog milenija, izgleda da neke zemlje zagovaraju natjecanje višeg profila u stilu Olimpijade. U budućnosti bi se povremeno mogli birati gradovi kulture-blizanci ili bi titulu mogla dijeliti dva grada.

Međunarodni salon muzeja i galerija (SIME)

Sljedeći Salon će se održati 1994. godine.

Kontakt: Provinciales, 33 Rue du Fabourg St. Antoine, 75011 Paris, France.

Tel: (010 33 1) 43 46 86 44

Fax: (010 33 1) 43 41 67 19

Europski mjeseci kulture

Ideja Europskoga grada kulture postala je tako omiljena da je 1991. godine Europska komisija ustanovila i Europski mjesec kulture, koji je za sada, čini se, namijenjen zemljama izvan EZ-a. Prvi je grad, u lipnju 1992. godine, bio Krakov u Poljskoj. Za 1993. godinu određen je Graz u Austriji, a za 1994. Budimpešta u Mađarskoj. Svaka zemlja je usko povezana s nekim gradom unutar EZ-a; u 1993. godini to će biti Antwerpen, a u 1994. Lisabon. Malo se zna o tome kako se odabiru gradovi i što je zapravo namjera ovog instituta. Krakov je imao raznovrsni program poljskih i europskih umjetničkih manifestacija, uključujući i veliki rock-koncert na otvorenom, namijenjen žrtvama Černobilja.

Nagrada europski muzej godine

Kontakt: Kenneth Hudson, PO Box 319, Bristol BS99 5ST.

Dani europske kulturne baštine

Svake godine u rujnu slavi se dan na koji je kulturna baština zemlje u žarištu pažnje. Tada se mnoge povijesne zgrade, koje su inače zatvorene ili samo djelomično otvorene, otvaraju posjetiocima za besplatan posjet, a u njima ili oko njih organiziraju se posebni programi. Svakoj je zemlji ostavljeno da izabere vlastiti pristup, pa može otvarati zgrade posebne kategorije ili izabrati neku temu. Godine 1991. sudjelovalo je 15 zemalja i (kako se tvrdi) sedam gradova iz Sjeverne Irske i 11 škotskih gradova, uz Clydesdale i Ayrshire.

Priredili: Jonathan David i Christina Ballinger

Prijevod s engleskog:

Zdenka Ungar

* Tekst objavljen u časopisu Museums Journal, 1993., siječanj, str. 30-34